

گاهنامه فرهنگی، ادبی و اجتماعی مدیریت امور حقوقی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

سال اول - پیش شماره یکم - پائیز ۹۸

آلودگی هوا پیامد تجاوز به قوانین شهرسازی

احوال شخصیه و مصادیق آن در حقوق ایران

دستور العمل نظارت و پیگیری حقوق عامه

تخلفات جرایم و دعاوی داروئی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بارالها !!!

ای کریمی که بخشندہ ی عطا ی
و ای حکیمی که پوشندہ ی هر خطای
و ای احدي که در ذات و صفات بی همتای
ای خالقی که راهنمایی
و ای قادری که خدایی راسزایی
بدنات لایزال خود و به عزت و جمال خود
جان مارا صفائی خود ده
دل مارا هوای خود ده
چشم مارا ضیاء خود ده
و مارا آن ده که آن به

مناجات نامه - خواجه عبدالله انصاری

دیوان

کاهنامه دانشگاه ادبی، اجتماعی و فرهنگی
مدیریت امور حقوقی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

پیش شماره یکم - پائیز ۱۳۹۸

صاحب امتیاز: مدیریت امور حقوقی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

مدیر مسئول: مژگان عبدالعلی

سردبیر: زهرا زمانی

سرپرست هیئت تحریریه: مسعود عبدالی

طراح لوگو: ندا ربیعی مایانی

همکاران این پیش شماره:

دکتر غلامرضا کامیار، محمد اشرفی، محسن اصغری

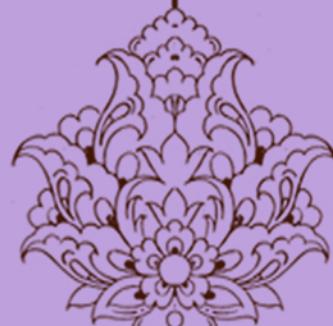
حسن خلیفه‌ای و مجید محسنی

تهران، بزرگراه شیبد همت، ستاد مرکزی دانشگاه علوم پزشکی ایران، طبقه
چهارم، اتفاق ۱۶ - مدیریت امور حقوقی، تلفن ۰۵۴۱۹۸۸۰

<http://legal.iums.ac.ir>
پست الکترونیک: legalDepartment@iums.ac.ir

در این شماره می خوانید:

۱ سرمقاله
۲ آیا می دانید، آموزش هک جرم است؟
۳ احوال شخصیه و مصادیق قانونی آن در حقوق ایران
۵ آلدگی هوا پیامد تجاوز به قوانین شهرسازی
۷ یادداشت های وکیل باشی، شکایت چیست؟!
۹ تخلفات، جرائم و دعاوی داروئی
۱۱ درسی از یک پرونده
۱۳ دانش حقوقی من، دستورالعمل نظارت و پیگیری حقوق عامه

نام آنکه جان را فکرت آمودت

سر مقاله

عزیزان دانشجو، اساتید ارجمند و دوستان همکار، سلام پر مهر و محبت من و همراهانم در مدیریت امور حقوقی را پذیرا باشید، بزرگواران، کسب دانش حقوقی حداقل در حدی که بتوان مسیر زندگی را تا سر منزل مقصود هموار کرد برای هر فردی از ضروریات است. خصوصاً در عصری که ما در آن بسر می بیمیم، مخاطرات فقدان این علم، بیش از پیش باز است. و بی شک، بر گرامیان نیز پوشیده نیست، چه بسا بتوانید هر کدام از مخاطبین محترم مصادیقی از آن را که در امور جاریتان رخ داده است، برشمارید. سخن کوتاه کنم که اطاله کلام در این مقال نمی گنجد. بنابراین هم اینک بر آن شدیم تا مباحث کاربردی با شالوده حقوقی، اجتماعی، را با مغتنم شمردن فرصتی که دست داده است، با سرلوحه قراردادن رهنمودها و حمایت بی شایه ریاست محترم دانشگاه، جناب آقای دکتر کوهپایه زاده، ضمن تلاش و همکاری جمعی از همکاران برجسته این مدیریت، نشریه «بهداد»، که نام آن از دو واژه «به» برگرفته اختصاری از نام بهداشت و درمان و «داد» به معنای گسترش عدل و انصاف می باشد را در راستای آگاهی، اطلاع رسانی، آموزش و تعالی سازمانی خانواده بزرگ دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی ایران، پایه گذاری نماییم. که من بعد در قالب گاهنامه و فعلاً به دلیل اقتصادی بصورت چاپ الکترونیکی منتشر خواهد شد. امید است که با نظر لطف خداوند منان، در شمارگان آتی، شمه ای از موazین و مقررات، در حد بضاعت و همسو با موضوعات روز و کاربردی، به سمع و نظر مخاطبان شریف و فرهیخته رسانده شود.

در پایان سخن، با توجه به نوبنیاد بودن نشریه «بهداد»، در حال حاضر اولین نسخه به عنوان پیش شماره تقدیم می گردد. هر چند که تلاش بر عدم وجود نقص گردیده است. اما چنانچه کاستی و نقصی ملاحظه شد بضاعت ما را به سخاوت خویش بخشاید و ما را از نظرات و انتقادات سازنده خود محروم نفرمایید. ضمناً بدين وسیله از کلیه صاحب نظران و اهالی علم و قلم جهت نشر نگاشته های مرتبط با موضوع نشریه دعوت به همکاری و همراهی بعمل می آید.

مدیر مسئول

آیا می دانید آموزش هک جرم است؟

زهرا زمانی - کارشناس ارشد فقه و حقوق جزا

(برگرفته از وب سایت مهداد)

مطابق ماده ۲۵ قانون جرایم رایانه ای که عنوان می دارد:

هر شخصی که مرتکب اعمال زیر شود، به جبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از پنج میلیون ریال تا بیست میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد:

الف) تولید یا انتشار یا توزیع و در دسترس قرار دادن یا معامله داده ها یا نرم افزارها یا هر نوع ابزار الکترونیکی که صرفاً به منظور ارتکاب جرایم رایانه ای به کار می رود.

ب) فروش یا انتشار یا در دسترس قراردادن گذر واژه یا هر داده ای که امکان دسترسی غیرمجاز به داده ها یا سامانه های رایانه ای یا مخابراتی متعلق به دیگری را بدون رضایت او فراهم می کند.

ج) آموزش نحوه ارتکاب جرایم دسترسی غیرمجاز، شنود غیرمجاز، جاسوسی رایانه ای و تخریب و اخلال در داده ها یا سیستم های رایانه ای و مخابراتی.

تبصره - چنانچه مرتکب، اعمال یادشده را حرفه خود قرار داده باشد، به حداقل هر دو مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهد شد.

با توجه به محتوای ماده فوق الاشعار علی الخصوص تبصره آن نتیجه ای که از بررسی این ماده قانونی حاصل می گردد چنین است که هر گونه فعالیت در راستای آموزش برای دسترسی به اطلاعات سیستم های رایانه ای عمومی یا دیگر اشخاص خصوصی از منظر قانونگذار جرم تلقی و علاوه بر آن از موجبات تشدید مجازات مرتکب خواهد بود.

احوال شخصیه و مصادیق قانونی آن در حقوق ایران

به عنوان مثال در نکاح که یکی از مصادیق «احوال شخصیه» است، متعلقات و متفرعات آن مانند مهریه، جهیزیه، نفقة، وضع اموال شوهر، نسب، ابوت، حضانت، فسخ نکاح و...، نیز از «احوال شخصیه» به شمار می‌آیند. لذا مشاهده می‌گردد که احوال شخصیه مسائل مربوط به ازدواج و متعلقات آن، نسب و آثار حقوقی آن، وصیت و میراث را در بر می‌گیرد. که هر یک از این واژه‌ها تعاریف خاص مربوط به خود را دارا می‌باشند.

برای درک بهتر احوال شخصیه باید ارکان تشکیل دهنده آن را مورد بررسی قرار دهیم، احوال شخصیه از «وضعیت» و «اهلیت» تشکیل یافته است. حال بایستی تعاریف هر کدام از این واژه‌ها را بدانیم تا درک صحیحی از احوال شخصیه برایمان ایجاد شود. در این قسمت بایستی به دو سوال پاسخ دهیم، سوال اول اینکه وضعیت یعنی چه؟ و سوال دوم اهلیت چه مفهومی دارد؟ و نهایتاً اینکه این دو چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟ در قسمت قبل گفتیم احوال شخصیه از وضعیت و اهلیت تشکیل می‌شود. وضعیت شامل اوصافی است که حقوق و تکالیفی برای انسان ایجاد می‌کند؛ مانند سن، جنس، ملیّت و تجرّد یا تأهل. حال اینکه اهلیت صرفاً به توانایی قانونی شخص برای دارا شدن یا اجرای حق گفته می‌شود. رابطه اهلیت با وضعیت اینگونه است که عمولاً اهلیت از وضعیت سرچشم می‌گیرد؛ به عنوان مثال، صغیر ممکن است حق ازدواج یا طلاق را نداشته یا اتباع کشورهای خارجی حق برخی فعالیت‌های اقتصادی و سیاسی را نداشته باشند. که این موضوع برگرفته از شرایطی است که هر یک از اشخاص در وضعیت خاص آن قرار گرفته است.

مسعود عبدالی - کارشناس ارشد حقوق خصوصی

به مجموعه ای از صفات انسان که به اعتبار آنها یک شخص در اجتماع دارای حق و حقوق شده و آن را اعمال و اجرا کند، «احوال شخصیه» گفته می‌شود. احوال شخصیه را اوصافی تشکیل می‌دهند که قابل تقویم و مبادله به پول نباشند و از حیث حقوق مدنی آثاری بر آنها تعلق گیرد. در حقیقت، احوال شخصیه به معنای اوصاف خصوصیاتی است که وضع و هویت شخصی و حقوقی و نیز تکالیف فرد را در اجتماع معین می‌کند. برای «احوال شخصیه» در حقوق ایران مصاديقی را می‌توان در نظر گرفت که مستفاد آن موادی مانند ماده ۶ و ۷ قانون مدنی و اصول ۱۲ و ۱۳ قانون اساسی و ماده واحده اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعی است که در مواد مذبور مواردی از قبیل، نکاح، طلاق، ارث، وصیت، اهلیت و فرزند خواندگی به عنوان مصاديق «احوال شخصیه» تعیین شده‌اند. البته باستی به این مسأله توجه داشت که این موارد صرفاً مصاديق احصاری احوال شخصیه نیستند، هر چند در قانون به صراحة از آنها نام برده نشده است متعلقات و متفرعات هر کدام به مثابه «احوال شخصیه» می‌باشند و جزء آن محسوب می‌گردند.

آلودگی هوا

پیامد تجاوز به قوانین شهرسازی

دکتر غلامرضا کامیار - وکیل پایه یک دادگستری
پژوهشگر حقوق شهرسازی و مدرس حقوق محیط زیست

تهران در تب آلودگی می سوزد. مدارس و داشتگاه ها تعطیل می شود، طرح منعیت تردد خودروها از درب منزل اجراء می شود شهردار تهران از تخلیه شهر سخن می گوید و هوا هنوز خاکستری است. کارشناسان و مقامات دولتی و محلی در رسانه ملی و جراید از علل آلودگی می گویند. خودروها و موتورسیکلتها به عنوان تولیدکنندگان اصلی آلودگی معرفی می شوند. ذهن جستجوگر از پاسخ های سطحی قانع نمی شود و در پی علت می رود. در هوای آلوده تنها چیزی که به روشنی دیده می شود واقعیت عربیان و برخنه ای است که در کالبد شهر و ساختمان های متراکم و بی هویت پدیدار می شود. کمر شهر خمیده و تاب تحمل این حجم از ساختمان و جمعیت راندارد. فاصله مبدأ و مقصد زیاد شده و هر روز هزاران نفر در درون و پیرامون شهر از وسائل نقلیه استفاده می کنند.

چه کسانی شهرها را اینگونه باردار کردند؟ آلودگی ولد نامشروع چه کسانی است؟ شهرداران تا چه اندازه به قانون شهر و فادرار بودند و به دانش شهرسازی و برنامه ریزی شهری احترام گذاشتند؟ زمان آن فرارسیده است تا دولت (وزارت راه و شهرسازی به عنوان ناظر عالیه شهرسازی در کشور) و دادستان ها (به عنوان مدعیان حقوق عمومی) و مراجع نظارتی (به عنوان ناظر بر اقدامات و تصمیمات غیر قانونی شهرداری ها) درباره مسئولیت های خود و شیوه انجام آن اظهار نظر نمایند.

تهران مرجع خوبی برای تقلید نیست. شهردارانی که با تکیه بر تراکم فروشی، تغییر گستردۀ کاربری ها و جریمه های ناشی از تخلفات ساختمانی شهرهای خود را اداره می کنند گرفتار همان سرنوشتی می شوند که امروز، پایتخت با آن روبرو است. آمار بزرگاری و خشونت در شهرهای بزرگ بالا است و بنابر آموزه های جرم شناسی باید گسترش بی رویه شهرها را مهار کرد و از تبدیل شهرهای کوچک به کانون های جمعیتی میلیونی جلوگیری کرد. آلودگی، آستانه تحمل انسان را کم می کند و واکنش های آنی در برابر رفتار دیگران گاهی به سلب حیات و صدمات جدی منجر می شود.

شهر سازی دانش و هنر شکل دهی به فضای توأم با آینده نگری است. نظم بخشی بدون ابزار قانونی امکان پذیر نیست. قانون تاسیس شهرسازی عالی شهرسازی و معماری مصوب سال ۱۳۵۱ و قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی مصوب سال ۱۳۵۳ شیوه های تهیه و تصویب طرح ها و مقررات شهرسازی را بیان می کنند. شهرهای ما از نیمه دوم قرن ۱۳۰۰ خورشیدی بر پایه این قوانین مترقی شکل گرفته و هیچگاه شهرداران در پی آن بودند تا با قانون فروشی خزانه شهر را پر نمایند.

نظریه استقلال مالی شهرداری ها از سال ۱۳۶۲ در قانون بودجه منعکس و مقرر شد دولت ظرف ۵ سال لایحه در آمد های شهرداری را تهیه نماید. دولتمردان بد عهدی کردن و این لایحه را بر زمین گذاشتند. کمبود منابع مالی دست آبیز روی آوری به بدعت های خطناکی همچون فروش فضای شهر شد. تجربه دهها کشور آلوده از زمان آغاز توسعه لجام گسیخته شهرها در برایر دیدگان صاحبان قدرت قرار داشت. شوربختانه خطاهای و شکست های سایر کشورها آینه عبرت نشد و مدیران در مسیری به پیش رفتند که سر انجام آن دور از انتظار نبود.

ما در هوای آلوده، شهرها را به سوی پرتگاه به پیش می بریم. چنانچه شهرداری ها به مصوبات کمیسیون های ماده ۵ قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی برای تغییر کاربری اراضی و افزایش تراکم استناد نمایند چگونه باید پاسخ داد؟ رئیس سازمان حفاظت محیط زیست عضو شورای عالی شهرسازی و نماینده آن از اعضاء کمیسیون پیش گفته محسوب می شود و بی تردید رعایت الزامات زیست محیطی و دفاع از آن در فرایند تهیه و یا تغییر طرح های شهر بر عهده مسئولان سازمان است. انتشار متن مصوبات کمیسیون ماده ۵ قانون تاسیس با نام و مشخصات نمایندگان سازمان های گوناگون و عقیده آنان درباره موافقت یا مخالفت با تغییر کاربری از جمله حقوق عمومی است که مبانی چنین الزامی از قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۸ بدست می آید.

توسعه بی رویه شهرها به بهانه کاستی قوانین پذیرفتی نیست. وزارت خانه راه و شهرسازی و سازمان محیط زیست برای رسیدن به شهر سبز تلاش های مجданه ای انجام نداده اند. ماده ۲۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴ که در ماده ۲۱ قانون های پاک مصوب ۱۳۹۶ تکرار شده حاوی نکات مهم و با ارزشی است. متن این ماده را بازخوانی نماییم: وزارتین مسکن و شهرسازی و کشور موظفند هنگام تهیه طرحهای هادی و جامع و بهسازی شهرها به نحوی برنامه ریزی نمایند که فصل جدآگاهه ای از مطالعات طرح را به بررسی مسائل زیست محیطی اختصاص دهند به گونه ای که طراحی شهرها و شهرک ها و مجتمع های مسکونی از نظر فضای سبز و باز، همچوواری کاربری ها، شبکه معابر و حمل و نقل، ضوابط تراکم ساختمانی و غیره با معیارهای زیست محیطی مورد تأیید سازمان مناسب باشد.

قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا هنگامی به تصویب می رسد که سرطان آلودگی، بد خیم نشده و در مراحل اولیه رشد و نمو قرار داشته است. آیا در تهیه طرح شهر تهران و سایر شهرها این ماده رعایت شده است؟ مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر بر حسن اجرای قوانین چه اقداماتی را صورت داده است؟ ضوابط و معیارهای مورد تایید سازمان محیط زیست در رابطه با میزان تراکم های ساختمانی کدام است؟ یکی از وظایف مهم سازمان حفاظت محیط زیست واکنش در برابر تغییراتی که مصنوعات انسان در وضع فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیک خاک، آب و هوا ایجاد می نمایند و این تغییرات سبب دگرگونی وضع طبیعی می گرند. ساخت و ساز بی رویه در دامنه کوه ها و رودخانه ها و حریم دریاها مهمترین عوامل مخرب محیط زیست محسوب می شوند.

سکوت دولت در زمینه تخلفات ساختمانی، سنگین و زیانبار بوده و زمینه را برای قانون گزینی و تجاوز آشکار به قوانین شهرسازی فراهم کرده. مالکان املاک و اراضی همانند شهرداری ها در گرداد سوداگری ساخت و سازهای غیرمجاز گرفتار شدند. نتایج توافق شهرداران و مالکان در فرایند داد و ستد قانون شهر تا سف بار است:

-آلودگی خزانه شهر: ماده ۲۹ آیین نامه مالی شهرداری ها منابع در آمدی را احصاء کرده است دریافت وجه مازاد به عنوان هدیه و اعانه و عنوان های مشابه سبب تغییر عمل غیرقانونی نمی شود و موجب گرانی ساختمان و مسکن می شود؛

-مغضون شدن شهر: شهرها باید بطور نامحدود به ساختمان های احداثی و کسانی که از آن بهره برداری می نمایند خدمات شهری ارائه دهند و اعتبارات زیادی برای مقابله با آلودگی هزینه نمایند؛

-زیان واردہ به شهروندان قانون پذیر: شهروندان قانون پذیر باید توان ناشی از محدودیتهای شهری و بارگزاری جمعیت را پرداخت و حق برخورداری از فضاهای شهر را با دیگران تقسیم نمایند؛

-آلودگی هوا: ساکنان ساختمان های جدید برای آمد و شد از خودروهای شخصی استفاده می کنند بنابراین بر شمار وسایل نقیلی افزوده می شود و آلودگی فزونی می یابد.

در چنین فضایی صاحب نظران از معلوم ها سخن می گویند و علت ها از نظر ها دور می مانند. خوردوها، متهمان آرام و بی دفاعی برای محکمه هستند. دیگران آنها را محکوم کردن. شما درباره مقصرا و عاملان اصلی قضاوت کنید.

شکایت چیست؟!

محمد اشرفی - وکیل پایه یک دادگستری

این روزها بسیار می شنویم که در هنگام هر اتفاقی افراد از اصطلاح شکایت استفاده می کنند به هر دعوا و یا موضوع و مسئله ای که بین افراد حل و فصل نمی گردد همه متفق القول به واژه شکایت متصل شده و می گویند که در اسرع وقت از شما شکایت خواهم کرد ولی در مباحث حقوقی شکایت واژه ای است که برای دعاوی که مابین طرفین در هنگام وقوع جرم در مراجع خاص کیفری و دادگاه هایی که به امور کیفری رسیدگی می کنند به کار می رود به بیان بهتر طرح شکایت چند واژگی خاص دارد در وهله اول موضوع شکایت اعلام وقوع جرم از ناحیه زیان دیده و درخواست تعقیب و مجازات مجرم از مراجع قضایی می باشد در وهله دوم عملی که از ناحیه زیان دیده مورد دادخواهی قرار می گیرد می باشد عنوان مجرمانه باشند حال چه اعمالی حایز عنوان مجرمانه است اعمالی که وفق قوانین موضوعه علی الخصوص قانون مجازات اسلامی برای ارتکاب آن قانونگذار "مجازات" در نظر گرفته باشد. مطابق ماده ۲ از قانون مجازات اسلامی "هر رفتار اعم از فعل یا ترک فعلی که در قانون برای آن مجازات" در نظر گرفته شده باشد، جرم محسوب می شود.

بنابراین تعریف از ناحیه قانونگذار نه تنها فعل و ارتکاب به فعل مادی ممکن است که جرم باشد بلکه ترک فعل نیز در مواردی که قانونگذار در قوانین مختلف اعم از قانون مجازات اسلامی و سایر قوانین برای آنها مجازات در نظر گرفته نیز می تواند جرم باشد در خصوص ترک فعل حائز مجازات می توان به ماده واحده قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومین و رفع مخاطرات جانی ۱۳۵۴/۳/۵ اشاره نمود.

در این ماده واحده قانونگذار تصريح نموده است «هر کس که شخص یا اشخاصی را در معرض خطر جانی مشاهده کند و بتواند با اقدام فوری خود یا کمک طلبیدن از دیگران با اعلام فوری به مراجع یا مقامات صلاحیتدار از وقوع خطر یا تشديد نتیجه آن جلوگیری کند بدون اینکه با این اقدام خطری متوجه خود او یاد دیگران شود و با وجود استمداد یا اوضاع و احوال بر ضرورت کمک از اقدام به این امر خودداری نماید به حبس جزایی تا یک سال و یا جزای نقدی تا ۵۰ هزار ریال محکوم خواهد شد» همانگونه که می بینید در خصوص این جرم قانونگذار عدم کمک نمودن به شخصی که توانایی کمک نمودن به اشخاص در معرض خطر را دارد ولی با وصف این امر از کمک نمودن به این اشخاص امتناع می نماید را مستوجب مجازاتی تا یک سال زندان دانسته است. سومین ویژگی شکایت و طرح دعوی کیفری در مراجع قضایی این است که این دعاوی در مراجع خاص رسیدگی می گردد. به بیان بهتر شما برای ثبت شکوایه مکلف هستید که از دادسرای محل وقوع جرم، تعقیب و مجازات مرتکب فعل مجرمانه را تقاضا نمایید. و دادسرا نیز تحت سرپرستی دادستان اداره شده و برخلاف مراجع قضایی حقوقی که به شوراهای حل اختلاف، دادگاه های حقوقی و دادگاه های تجدید نظر تقسیم می گردد، به شعب دادیاری و بازپرسی تقسیم می گردد.

شیوه تقسیم دعاوی مابین دادیاران و بازپرسان دادسرا نیز با توجه به موضوع جرم و اهمیت جرم و میزان مجازات تعیین شده برای عمل ارتکابی مجرمانه نیز توسط معاون ارجاع دادسرا که نماینده دادستان در دادسرا می باشد به شعب مختلف ارجاع می گردد. به طور مثال رسیدگی به جرم اهانت و توهین به شعب دادیاری و رسیدگی به جرم کلاهبرداری به شعب بازپرسی ارجاع می گردد. ناگفته نماند که دادسراهای نیز با وصف تخصص قضات به دادسراهای اختصاصی تقسیم می گردد. مثلا جرایم پر اهمیت مانند: قتل، آدم ربایی و اسیدپاشی به دادسرای ویژه قتل و جرایم مربوط به امور حسبي و تخلف قيم از وظایف قانوني به دادسرای امور سرپرستي و موارد مربوط به جرایم کلان اقتصادي نیز به دادسرای جرایم اقتصادي ارجاع می گردد.

(مبث اول)

تخلفات، جرائم و دعاوی داروئی

محسن اصغری - وکیل پایه یک دادگستری

به منظور ترسیم فرایند و سیر دعاوی مرتبط با فرآورده های داروئی از بدو تولید تا زمان مصرف و همچنین آشنایی با روند و شیوه عملکرد حاکمیت در مواجهه با مبانی اندیشه ایجاد تخلف و جرم ، و از طرفی ره یافت به سازو کار پیشگیرانه یا مقابله با وقوع آن نیازمند آشنائی با حرفة تخصصی داروسازی از حیث شکلی و رفتاری و همچنین فرآگیری مقرراتی است که به موجب آن داروسازان را به اعتبار آن تخصص از حقوق خاص اجتماعی بهره مند می سازد و در قبال فرآگیری مقرراتی است که حاکمیت و مردم به علت اعتبار موصوف و آثار آن به صفت داروسازان داده و انتظار بازخورد آن را دارند بنابراین هر چند خدمات ایشان مورد توجه است لیکن اقتضای موضوع از جنبه حقوقی آن و بازشناسی انواع تخلفات و جرائمی است که میتواند از ناحیه این جامعه بروز نماید لذا قطع نظر از کفايت یا عدم تکافوی اقدامات بازدارنده، موضوع، مورد بحث قرار گرفته است.

ابتدا مناسب است تفاوت بین تخلف و جرم تبیین و از یکدیگر تمیز داده شوند لذا به منظور مطالعه واژه ها و اصطلاح شناسی در حوزه آن ، تعابیر مختلفی که برای واژه تخلف بکار گرفته شده را مورد ملاحظه قرار می دهیم.

تخلف:

- عدم انجام تعهد یا تأخیر در آن: که تخلفی مدنی است مثل تخلفی که در ماده ۲۳۷ یا ۴۴۴ قانون مدنی و یا مواد ۷۲۷ و ۷۲۸ قانون آئین دادرسی مدنی مقرر گردیده است.
 - تعدی یا تجاوز مامور دولت در انجام وظایف اداری و ارتکاب عمل مغایر با قانون مربوط که تخلف اداری و دارای مجازات اداری است.
 - نقض مقررات صنفی به وسیله احد از افراد آن صنف ، در اینجا نقض مقررات صنفی یا تقصیر صنفی به وسیله یک نفر از دارو سازان ، تخلف شمرده می شود و دارای مجازات صنفی است.
- جرائم:** عملی است که قانون گذار برای آن مجازات کیفری تعیین نموده است و دارای انواع متعدد است. مثل جرائمی که در قانون مجازات اسلامی مقرر گردیده است.
- بعضی از تخلفات صنفی ممکن است واجد عنوان جزائی نیز باشند و بعضی در محدوده صنف انجام پذیرفته و صرفاً تخلف شمرده می شوند. برای مثال ضوابط پیش بینی نموده است، مساحت داروخانه باید حداقل دارای ۴۰ متر مربع باشد حال اگر موسس پس از دریافت پروانه تاسیس قسمتی از ملک خود را به دیگری واگذار نماید یا عملی انجام دهد که مساحت کاهش و کمتر از ۴۰ متر مربع گردد و یا به هر نحو غرض را نقض نماید مرتکب تخلف شده است زیرا آن شرایطی که در ابتدای تقاضای تاسیس داروخانه باید وجود داشته باشد در استمرار و ادامه اداره داروخانه نیز باید حفظ شود. چنانچه پس از تاسیس، موسس عملی را به انجام برساند که مغایر ضابطه تاسیس بوده باشد مرتکب تخلف شده است اما جرمی را مرتکب نگردیده است لیکن اگر موسس مبادرت به خرید، نگهداری، یا فروش داروی قاچاق نماید. ضمن آنکه مقررات صنف را نقض نموده است و از حیث صنفی به تخلف موسس رسیدگی می شود مرتکب جرم نیز گردیده و پرونده اتهامی مرتکب جهت رسیدگی به اصل جرم به مراجع قضائی ارسال می شود.

تخلفات یا جرائم از ناحیه موسس، مسئول فنی و یا ایادی تحت استخدام موسس، انجام می پذیرد. اما ممکن است تمامی دعاوی الزاماً به طرفیت آنان صورت نپذیرد بلکه ممکن است بعض دعاوی خارج و فارغ از موضوع تخلف و جرم باشد و به نحو مدنی به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاههای تابعه نیز انجام پذیرد. به هر روی به لحاظ کاربردی، مبحث مرتبط با انواع دعاوی است که در ارتباط با امور داروئی از زمان تولید در شرکت داروسازی، توزیع در داروخانه، و متعاقب آن یا در خصوص داروخانه ها از بدو صدور پروانه تاسیس، طی اداره داروخانه و سپس انحلال احتمالی آن حادث گردد.

یادآوری می نماید نظام حاکم بر ترتیبات و ضوابط امور داروئی از ابتدای ترسیم و شکل گیری، تولید، توزیع، عرضه نیازمند نظارت مستمر است چرا که سلامت اقشار جامعه مستلزم رعایت اصولی است که بدون رعایت آن سلامت مردم متزلزل خواهد شد. منافع عمومی بیماران و حیثیت جامعه داروئی آن، ساز و کار و نظارتی را مطالبه می نماید که سلامت اقشار جامعه را تضمین نماید نتیجه عملکرد پزشک به منظور بهبود حال بیمار مقید به تجویز دارو است چنانچه در هر یک از مراحل از ابتدای تجویز تا زمان استفاده عمداً تخلف و یا سهواً اشتباهی رخ دهد ثمره عملکرد پزشک زائل خواهد شد یا چنانچه بعد از معالجه، پزشک یا ایادی بعدی مسئول، اقدامات متناسب بعمل نیاورند هوده ای از عملکرد ایادی قبلی حاصل نخواهد شد به همین منظور جامعه محترم داروسازان، شرکتهای داروئی، موسسین و مسئولین فنی داروخانه ها و سایر کارکنان ملزم به رعایت مقررات و ضوابطی هستند که در این خصوص از ناحیه حاکمیت مورد تدوین واقع گردیده است.

در مباحث بعدی انواع تخلفات و جرائم، مراجع رسیدگی، تنبیهات و مجازات ها تقدیم خواهد شد.

درسی از یک پرونده

حسن خلیفه‌ای - پژوهشگر حقوق سلامت

گردشکار پرونده

در ساعت ۱۸ مورخه ۱۳۹۷/۶/۲۰ مددجو آقایی ۳۶ ساله که متعاقب کاهش سطح هوشیاری پس از انتقال به اورژانس بیمارستانی و قرار گرفتن در سطح ۲ تریاژ، مورد ویزیت و اقدامات مراقبتی در اورژانس قرار می‌گیرد.

برابر درخواست سرویس اورژانس، مشاوره نورولوژی درخواست و پس از ویزیت و مشاوره توسط سرویس نورولوژی، به بخش آی سی یو منتقل می‌گردد.

بیمار ساعت ۲۲:۱۵ با میزان سطح هوشیاری ۱۱ براساس معیار گلاسکو، تحويل بخش آی سی یو می‌گردد. کلیه اتصالات توسط پرستار آی سی یو چک و مورد بازبینی قرار می‌گیرد که صحت عملکرد همگی مورد تایید قرار می‌گیرد.

برابر درخواست سرویس معالج، درخواست آزمایشات مددجو در سامانه بیمارستان جهت انجام نمونه گیری در ساعت ۶ صبح، صورت می‌پذیرد.

طبق روئین و مقررات قانونی در ساعت ۵:۳۰، کارشناس علوم آزمایشگاهی جهت انجام نمونه گیری به بخش مربوطه مراجعه و پس از اطلاع به پرستار مسئول بیمار، پس از پایین آوردن بدساید تخت بیمار اقدام به نمونه گیری از دست چپ بیمار نموده و بخش را ترک می‌نماید.

بیمار پس از نمونه گیری با توجه به پایین بودن بدساید و نیز عدم هوشیاری کامل، در طی تحرک در تخت، از تخت سقوط می‌نماید.

پرستار مسئول ضمن اطلاع به پزشک معالج در زمینه سقوط با همکاری سایر کارکنان نسبت به اقدامات پس از سقوط از جمله، بستن کولار گردنی، جابجایی با بک بورد، انجام سی تی اسکن اورژانس، اعلام مشاوره های اورژانس درخواستی و رزرو خون را انجام می‌دهند.

برابر سی تی اسکن بعد از عمل آمده، خونریزی ساب آرآکنویید گزارش و بلاfaciale بیمار به اتفاق عمل منتقل و پس از عمل جراحی، در ریکاوری اتفاق عمل فوت می‌نماید. ضمن ارجاع جسد به پزشکی قانونی، پس از کالبد گشایی علت تامه فوت خونریزی مغزی ناشی از اصابت جسم سخت (متعاقب سقوط از تخت) گزارش می‌گردد.

واکاوی حقوقی - فنی

نظر به شرح مأواقع، با توجه به بستره مددجو در بخش ویژه و نیز مقررات خاص جاری در این بخش‌ها، پرستار مسئول با تکیه بر اصل کیس متده و نیز ارائه خدمات مراقبتی ویژه به مددجویان بایستی نیک بدانند که اولاً سقوط از تخت، خصوصاً در بخش‌های ویژه بستره بجز خرابی سخت افزاری تخت و یا ایرادات فنی تجهیزاتی، ساختمانی و کمبود نیروی انسانی، هیچ گونه توجیهی نداشته و ثانیاً این واقعه از موارد events never می‌باشد که نباید در مراکز درمانی به وقوع پیوندد.

در نگاه دیگر، کلیه کادر درمانی مکلف به رعایت اصول ایمنی در جهت ارائه خدمات به مددجویان بوده و هرگونه تعدی یا تغیریط که موجب آسیب به مددجو گردد، چنانچه امکان انتساب این رفتار به حرفه مندان حوزه پزشکی وجود داشته باشد، از نگاه قانونی مسئول شناخته می‌شوند که بایستی خسارات واردہ را جبران نمایند.

در پرونده فوق، دو فرد در حرفه مندان را میتوان مسئول ایجاد آسیب به مددجو دانست. به عبارت دیگر، کارشناس علوم آزمایشگاهی بعنوان اولین خاطی این پرونده بعلت عدم رعایت مسائل ایمنی و بی توجهی فاحش در بالابردن بدساید تخت مددجو مرتكب خطای مرگبار گردیده است.

در عرض این خطای مرگبار، پرستار مسئول بخش نیز پاسخگوی قانونی است چراکه با توجه به شرایط ارائه خدمات مراقبتی در

این بخش‌ها و شیوه کیس متده، مراقبتهای مداوم و نیز مانیتورینگ دائم این مددجویان، توجهات پرستاری مورد خدشه بوده است.

در پایان، ضمن تقاضای توجه ویژه به شرایط ایمنی مددجویان، علی الخصوص مددجویان دارای کاهش سطح هوشیاری و شدت آسیب پذیری این دسته از مددجویان، رعایت اصول ایمنی مددجویان در اولویت می‌باشد.

دستورالعمل نظارت و پیگیری حقوق عامه

مقدمه شماره ۱۰۰/۵۳۷۹۸/۹۰۰۰ مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۰۳

گردآوری: مژگان عبدالعلی - کارشناس ارشد حقوق خصوصی

به منظور صیانت از حقوق عامه و حفظ بیت المال و براساس وظیفه ذاتی قوه قضاییه در احیاء، حفظ و صیانت از حقوق عامه و درجهت پیگیری و نظارت بر دعاوی ناظر بر جرائم مرتبط با اموال، منافع و مصالح ملی، جرمان خسارات وارد به حقوق عمومی به استناد بند ۲ اصل ۱۵۶ قانون اساسی ۲۹۰ و ۲۹۳ قانون آینین دادرسی کیفری، حسب مورد دادستان کل کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرگانی کل کشور و دادستان های سراسر کشور مکلفند در چارچوب این دستورالعمل اقدام نمایند.

۱- اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل در معانی مشروح زیر می باشد.

الف - حقوق عامه: حقوقی است که در قانون اساسی، قوانین موضوعه و یا سایر مقررات لازم الاجرا ثابت است و عدم اجرا یا نقض آن، نوع افراد یک جامعه مفروض مانند افراد یک شهر، منطقه، محله و صنف را در معرض آسیب یا خطر قرار می دهد یا موجب فوت منفعت یا تضرر یا سلب امتیاز آنان می شود، از قبیل آزادی های مشروع، حقوق زیست محیطی، بهداشت و سلامت عمومی، فرهنگ عمومی و میراث فرهنگی، انفال، اموال عمومی و استانداردهای اجرایی.

ب - دستگاه اجرایی: دستگاه اجرایی مذکور در ماده ۲۹ قانون پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی و ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر اشخاصی که در اداره امور عمومی مربوط دارای اختیارات قانونی هستند

ماده ۲- دادستان هر حوزه قضایی مکلف است در صورت عدم اجرا یا نقض حقوق عامه یا قریب الوقوع بودن آن، حسب مورد اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- تعقیب کیفری متهمان ناقص حقوق عامه در چارچوب جرم و مجازاتهای مذکور در قانون؛

۲- تذکر یا اخطار به دستگاه اجرایی، در صورت تعلل آن دستگاه برای اقامه دعوا؛

۳- تذکر یا اخطار به مسئول دستگاه اجرایی و سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی ذیربسط، در خصوص اقداماتی که منتهی به نقض حقوق عامه می شود؛

۴- اتخاذ تدابیر پیشگیرانه؛

۵- صدور دستور توقف اقدامات در چارچوب ماده ۱۱۴ قانون آینین دادرسی کیفری.

تبصره ۱- در صورت عدم حصول نتیجه در موارد مذکور در بندهای ۲ و ۳ مذکور، دادستان مراتب را جهت هرگونه اقدام مقتضی به دادستان کل کشور و دستگاههای نظارتی ذیربسط اعلام می کند. دستگاههای نظارتی مذکور موظفند در چارچوب قوانین و مقررات اقدام کنند.

تبصره ۲- دادستان های مرکز استان یا دادستان کل کشور در صورت اطلاع از ضرر افراد ذینفع و یا اقدام خلاف قانون در نتیجه اعمال بندهای ۴ و ۵ این ماده، دستور بررسی و پیگیری لازم را به دادستان مربوط می دهند تا اقدام مقتضی صورت گیرد. دادستان مربوط حداقل طرف مدت یک هفته نسبت به بررسی موضوع و انجام اقدام لازم مبادرت و نتیجه را حسب مورد به دادستان مرکز استان یا دادستان کل کشور اعلام خواهد کرد.

ماده ۳- در جهت نظارت و پیگیری موارد مذکور در ماده قبل، چنانچه دستگاه اجرایی، ظرف مدت متعارف، اقدام لازم به عمل نیاورد، دادستان مکلف است در مواردی که در نتیجه ارتکاب جرم خسارت به اموال دولتی و حقوق عمومی یا تضییع آن وارد شده باشد، به تبع امر کیفری بدون پرداخت هزینه دادرسی جبران آن را از دادگاه درخواست نماید.

تبصره - در اجرای تبصره یک ماده ۲ قانون سازمان بازرگانی کل کشور، در این گونه موارد طرح دعوای حقوقی از سوی دادستان، معاف از پرداخت هزینه دادرسی خواهد بود.

ماده ۴- در جرایم راجع به اموال، منافع و مصالح ملی و خسارت وارد به حقوق عمومی، موضوع ماده ۲۹۰ قانون آینین دادرسی کیفری که نیاز به طرح دعوا دارد، در صورت تعلل مسئول ذی ربط در اقامه دعوا، دادستان کل کشور به دستگاه ذیربسط جهت انجام وظیفه قانونی تذکر یا اخطار می دهد و در صورت عدم اقدام، مراتب را حسب مورد جهت تعقیب کیفری یا اداری مسئول مربوط و مطالبه خسارت به مراجعت ذی ربط اعلام و اقدام قانونی به عمل می آورد.

در هر صورت دادستان کل نسبت به تعقیب کیفری مرتکب و جبران خسارت از طریق مراجع ذیصلاح پیگیری و نظارت می کند.

تبصره - دادستانهای سراسر کشور مکلفند در ارتباط با موارد مذکور در ماده ۲۹۰ قانون مذکور مراتب را جهت اقدام مقتضی به دادستان کل کشور اعلام کنند.

ماده ۵- در صورت اطلاع دادستان شهرستان یا مرکز استان از وضعیت‌های خطرساز از قبیل نگاهداری و توزیع کالای فاسد یا تاریخ گذشته، عدم توجه به بهداشت و سلامت عمومی، آسیب‌های واردہ به محیط زیست، گودبرداری‌های فاقد اینمی در معتبر و جاده‌ها و بناهای فرسوده، عدم رعایت مقررات اینمی در امور حمل و نقل و اجرای طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی، موظف است به دستگاه‌ها یا اشخاص مسئول جهت انجام وظایف قانونی آنها برای رفع خطر، در صورت اقتضا تذکر و اخطار دهد یا اقدام لازم قانونی به عمل آورد.

تبصره ۱- دادستانها موظفند پس از اقدام ضمن اطلاع به رئیس کل دادگستری استان، مراتب را به دادستان مرکز استان اعلام کنند. دادستان مرکز استان در موارد مهم موضوع را به دادستان کل کشور منعکس می‌نماید.

تبصره ۲- در مواردی که طریق خاصی در قانون جهت احراز وضعیت‌های فوق مقرر گردیده به همان صورت عمل می‌شود و الا دادستان عنداً اقتضا با ارجاع امر به کارشناس ذی صلاح اقدام مقتضی را معمول می‌دارد.

ماده ۶- مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه مکلف است جهت کسب اطلاع و جمع آوری و دریافت گزارش‌های مردمی در خصوص نقض حقوق عامه یا قریب الوقوع بودن آن نسبت به ایجاد سامانه‌ای با قابلیت دسترسی دادستانهای سراسرکشور، با هماهنگی دادستانی کل کشور اقدام نماید.

ماده ۷- سازمان بازرگانی کل کشور، دیوان عدالت اداری و مراجع ذی صلاح قضایی حسب مورد مکلفند در موارد نقض حقوق عامه در چارچوب قوانین و مقررات به صورت فوق العاده رسیدگی و اقدام لازم را به عمل آورند و چنانچه موضوع خارج از اختیارات و صلاحیت‌های نهادهای مذکور بوده و یا امکان اقدام از سوی آنان فراهم نباشد، رئیس مربوط مراتب را به اطلاع دادستان کل کشور می‌رساند تا مطابق مقررات قانونی از جمله این دستورالعمل اقدام نماید.

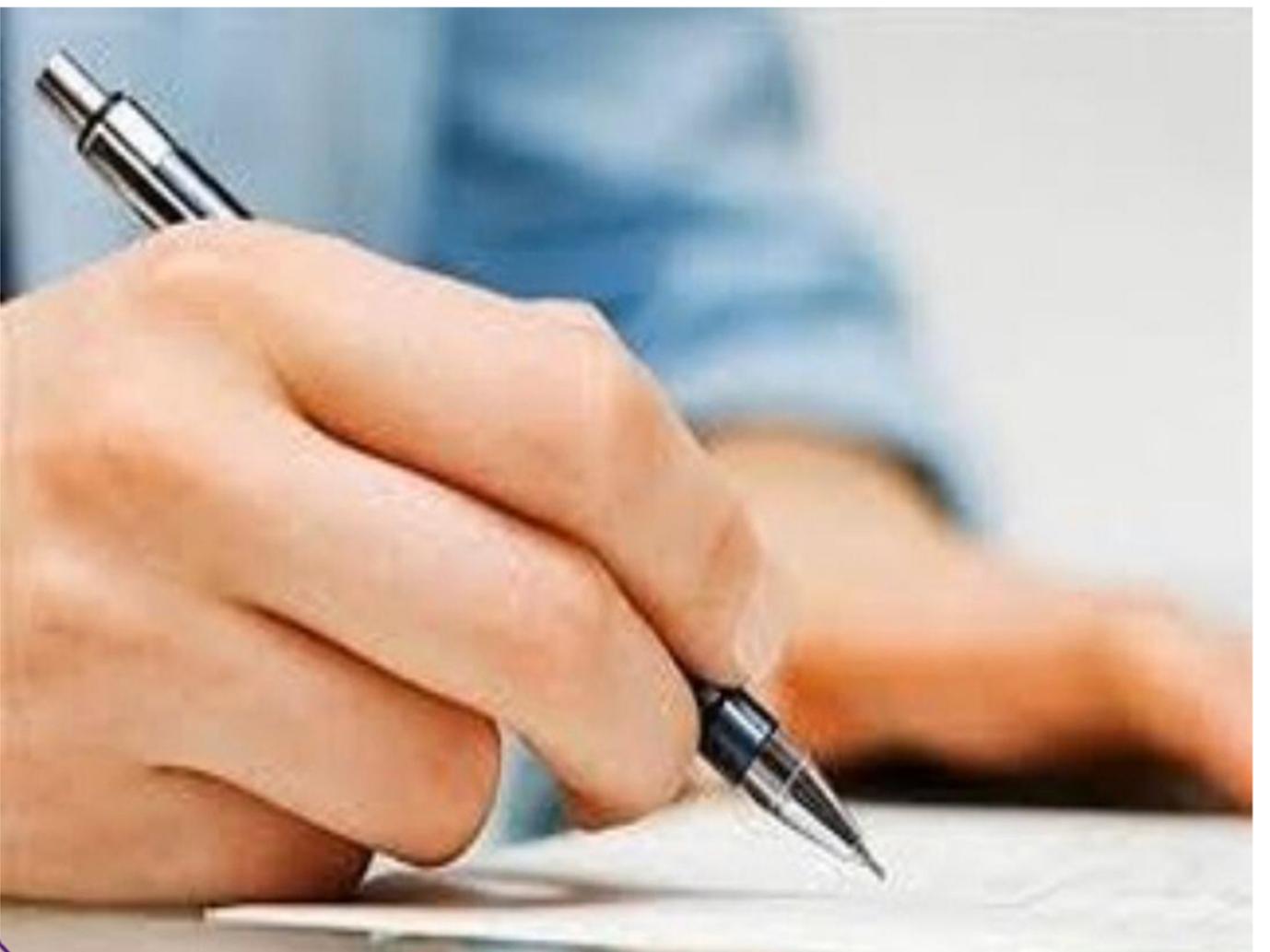
ماده ۸- در کلیه مواردی که اقدام دادستان‌ها طبق این دستورالعمل دارای آثار و تعاتی باشد که جنبه استانی یا ملی دارد، دادستان مربوط ضمن اطلاع به رئیس کل دادگستری استان، حسب مورد با هماهنگی دادستان کل کشور یا دادستان مرکز استان اقدام مقتضی برابر مقررات قانونی و این دستورالعمل معمول می‌نمایند.

تبصره- در موارد فوری و ضروری که دسترسی به مقامات فوق نباشد، دادستان مربوط اقدام مقتضی معمول و مراتب را در اسرع وقت حسب مورد به دادستان مرکز استان یا دادستان کل کشور اعلام می‌نماید.

ماده ۹- در موضوعات مسمول ماده ۲۹۰ قانون آینین دادرسی کیفری که نیاز به طرح دعوى در مراجع ذی صلاح بین المللی یا خارجی دارد و اقدامی از ناحیه دستگاه اجرایی ذیربیط به عمل نیامده و همچنین در صورتی که دعوى طرح شده باشد، ولی اقدام موثری از جانب دستگاه اجرایی در پیگیری موضوع به عمل نیامده است، دادستان کل کشور از وزارت امور خارجه یا دستگاه ذیربیط گزارش علت عدم اقدام یا گزارش اقدامات انجام شده را از قبیل نحوه طرح دعوى، مرجع رسیدگی کننده، ترکیب نمایندگان قانونی در دعوى، مستندات ابرازی، لوایح تقدیمی و زمان رسیدگی و نحوه اجرای حکم را مطالبه می‌نماید و راهکارها و پیشنهادهای خود به دستگاه اجرایی را ارائه می‌کند و تا حصول نتیجه موضوع را پیگیری می‌نماید.

تبصره- چنانچه دادستان کل کشور در اجرای وظایف قانونی فوق الذکر در خصوص نحوه پیگیری دعاوی و پاسخگویی و انجام همکاری لازم از سوی مراجع داخلى با موارد تخلفی مواجه شود، مطابق ماده ۴ این دستورالعمل اقدام مقتضی را معمول خواهد نمود.

ماده ۱۰- دادستان‌های حوزه‌های قضایی هر ۶ ماه یکبار گزارش عملکرد خود را با مستندات لازم به دادستان مرکز استان اعلام تا از آن طریق مراتب به دادستان کل کشور اعلام شود. دادستان کل کشور نیز هر ۶ ماه یکبار گزارش اقدامات انجام شده را به اطلاع رئیس قوه قضاییه رسانده و در صورتی که مخل نظم یا امنیت عمومی یا اخلاق حسن نباشد جهت اطلاع عموم منتشر می‌کند.

مدیریت امور حقوقی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران